

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

SLOVENECE

Kalifat

Dvanajst let je že preteklo, odkar je 1. 1924 Ibn Saud nenadoma pridrvel iz notranosti arabskih puščav, udaril na majajoče se meje male države Hedžas, ki so jo po svetovni vojni Angleži organizirali za svojega varovanca šerifa Husseina ter z lahkoto zasedel sveti mesti vesoljnega mohamedanstva Meko in Medino. Šerif Hussein je bil za Angleže dvakrat dragocen. Prvič je imel tri brhke sinove, ki so jim Angleži pripravili lepe prestolčke po malih državah, ki so jih ustanovili na razvalinah turškega cesarstva. Drugič pa je bil pripravljen proglasiti se za kalifa mohamedancev, to je za verskega poglavarja vseh vernikov mohamedanske veroizpovedi. Glede prve vrline je Angležem res tudi koristil, kajti še danes sedi na transjordanem prestolu Husseinov sin Abdalah, na kraljevskem prestolu v Iraku pa Husseinov vnuk kralj Ghazi. Tukaj so bili računi dobri. Glede kalifata pa so se pone srečili. Marca meseca 1924 se je hedžaški šerif Hussein prijavil za vrhovnega verskega poglavarja mohamedancev, naslov, ki so ga nosili doslej carigrski sultani, par mesecev pozneje pa je moral že bežati pred sabljami Ibn Sauda, ki je krvoločno končal parneseni operetni kalifat angleškega varovanka na arabski obali Rdečega morja. »Kalif« Hussein je razposlal po svetu še eno okrožnico, v kateri opisuje grozodejstva zmagovalnega puščavskega šejka Ibn Sauda, potem pa je izginil s pozornice. Njegov tretji sin Ali je na angleški torpedovki zbežal v luko Džedda na južni obali arabskega polotoka, kjer je ustanovil novo kraljevino, ki pa je tudi ugasnila 1. 1925, ko ga je tudi iz te trdnjave prepodil Ibn Saud. Ibn Saud je postal vladar vse Arabije, Hedžas pa samobalna pokrajina nove, mogočne arabske države.

Toda z letom 1926 začenja novo poglavje v zgodovini mohamedanstva. Moderna Turčija, ki je po ustavi brezbožna država, seveda ne pride v poštev, da bi nasledila od nekdanih sultanov tudi naslov in dolžnosti vrhovnega verskega vodstva vseh mohamedancev, čeravno bi takšen naslov pomenil tudi veliko politično pridobitev. Zatorej se je že 1. 1926 pojavila v glavi Ibn Sauda — brez dvoma na prigovarjanje angleških svetovalecev, ki so se sedaj zgrnili okrog novega vladarja Arabije — misel, da bi bilo le dobro, če bi se naslov kalifa oživil in če bi bil novi mohamedanski kalif Ibn Saud sam, mesto da bi se za to čast in za ta vpliv potegoval njegov konkurent na iraškem prestolu. Sklical je v Meki vseislamski kongres, na katerem se je z odposlanci iz Afrike, Azije in Evrope razgovarjal o upravi svetih mest mohamedanstva ter si od njih tudi izrecno pustil potrditi pravico, da je edini priznani varuh svetih mest Meke in Medine. Uspeh tega kongresa pa je bil klavrn, ker ni našel zaželjenega odziva. Toda ta neuspeh ga ni preplašil. Uvidel je, da si mora šele ustvariti ime, ki bo med mohamedanskim svetom zavnelo, nakar bo morda mogoče seči po tiari kalifov. Z železno roko je zadnjih deset let organiziral svojo državo, jo utrdil in ji dal velik ugled med islamom. Njegovo ime ima legendaren zvok. Danes vsak mohamedanec s ponosom izgovarja ime Ibn Sauda. Torej je prišel čas, da ponovi svoj poskus in s kalifskim naslovom stopi na vodilno mesto mohamedanskih držav.

Edini nasprotnik, ki se bi ga bilo treba bati, bi bil egiptski kralj, in ravno z Egiptom je bil Ibn Saud dolga leta v sovražnem razmerju. Po stari navadi so Arabci iz Egipta smeli vsako leto s posebnim vojaškim spremstvom poslati v Meko dragoceno preprogo, s katero se je pokrival svet kamen takomenovani Kaaba. Ko so 1. 1926 egiptski vojski prinesli preprogo in se je razvila svečana procesija po ulicah Meke, so naenkrat pridrveli Ibn Saudovi vojski in vse razgnali, nekaj vojakov pa celo umorili. Tako je nastal spor, ki se je iz čisto verskega razvil v političnega, ker Ibn Saud ni hotel izreči nobene opravičbe, češ, da on pokolja ni povzročil. Med Egiptom in Arabijo so bili prekinjeni vsi odnosi. Spor je trajal deset polnih let in je bil za razmah Ibn Saudove popularnosti po Afriki edina velika ovira. Letos pa se je arabski vladar le opogumil in poslal v Kairo svoje zastopnike, da stvar razčistijo. Egipt se je spodbetka držal bolj osorno, pogajanja se niso prav nič razvijala in šele pred par tedni je prišel v Kairo sam arabski zunanji minister Faud Bej Hamza ter prinesel prve predloge egiptskemu ministrskemu predsedniku Nahas paši. Tokrat so bila pogajanja zelo kratka in uspešna. Dne 20. novembra je bila podpisana pogodba, s katero je bil poravnani deset let trajajoči verski spor in sta stopili obe sosedni sestrski arabski državi v prijateljske odnose in prisrčnega sodelovanja. Egipt, ki je svoje dni mnogo denarno prispeval za vzdrževanje svetih krajev Meke in Medine, a je podpora po 1. 1926 ukinil, jo bo odsej zopet redno dostavljal. Egiptski vojski pa bodo zopet vsako leto, kot prej, prinašali sveto preprogo, darilo egiptске države in tamošnjega arabskega prebivalstva, v Meko in jo tam po starih običajih z

Prijateljski pakt z Bolgarijo

Izčrpna poročila francoskih listov o tem važnem dogodku Priznanja knezu - namestniku in dr. Stojadinovičevi vladi

Pariz, 30. decembra. AA. »Ere Nouvelle« prinaša članek, v katerem pravi, da prihaja iz Rešice pomembna vest, vest, ki napoveduje veliko spremembo na Balkanu. Gre namreč za bližajoči se podpis dogovora med Bolgarijo in Jugoslavijo, ker ne ovira sporazuma med predsednikoma dr. Stojadinovičem in Klosevanovim nobena ne notranja ne zunanja ovira. Obe pogodbeni stranki sta prepričani o koristi, ki jo bosta imeli od dogovora, ki bo napravil črto pod sedanje nasprotstvo, ki je bilo vzrok tolikšnim neredom na Balkanu. Skorajšnji podpis tega dogovora ne bo zadel ob zapreke ne v Bukarešti ne pri drugih članicah balkanskega dogovora; ta dogovor se zdi, da je dobil tudi odobritev Pariza in da mu bo v kratkem sledil pristop Bolgarije balkanskemu paktu.

Očitno je, da Bolgarija zapuščajo osamljenost, ki jo je vanjo obsojala njena politika neizpolnjenih zahtev, in da se položaj Jugoslavije znatno okrepi s tem, ker ne bo več imela za seboj sovražne Bolgarije, kakor je to bilo še pred kratkim pri podpisu sanstefanskega dogovora. Vsi neredi na Balkanu, boji med brati, ki se je za njimi skrivalo tekmovalstvo velesil, in ki je obrodilo svetovno vojno, so imeli svoj izvir v razdor med obema jugoslovanskima narodoma in v strahu pred njunim zedinjenjem, v strahu, da ne bi dobil ta element premoč na polotoku. Naposled so Bolgari sami imeli vzrok, da so bili zoper zblizanje, ki bi moglo pomeniti priznanje teritorialnega statusa quo. Doseženi dogovor odpira zares novo možnost notranjega napredka z ustvaritvijo novih trgovskih izhodov in z večjo možnostjo kredita na zunanjih tržiščih. To je obenem tudi konsolidacija miru v tem delu Evrope, konsolidacija, zaradi katere je prišlo do ustanovitve balkanskega bloka in nov uspeh politike pomiritve, ki jo je uvedel pokojni kralj Aleksander na svojem potovanju po Balkanu. Dr. Stojadinovič gre zasluga, da je to potovanje napravil plodonosno, kar ne bi bilo mogoče brez širokega pojmovanja g. Klosevanova, ki je povsod, kjer je bil, zlasti v Belgradu, preden je postal predsednik vlade, zmerom dal dokaz kar največje razumnosti in realnih sposobnosti državnikovih.

V načrtu je bila tudi Turčija

List »La République« prinaša pa tole brzojavko Havasove agencije iz Sofije:

Od zadnjega potovanja dr. Stojadinoviča po Bolgarski se širijo glasovi o morebitni sklenitvi pakta o prijateljstvu in nenapadanju med Bolgarijo in Jugoslavijo. Obisk predsednika jugoslovanske vlade v Križimu, kjer se je po obisku v Ankari sestal s kraljem Borisom, je prvi dal povod za domneve o sklenitvi takšnega pakta med Bolgarijo, Jugoslavijo in Turčijo. Uradni bolgarski krogi so zdaj na vprašanje Havasovega zastopnika zavrnil to možnost in poudarili, da so se razgovori med jugoslovanskimi in bolgarskimi

državnikom nanašali v glavnem na vprašanje, tičoč se obeh držav. Res je pa, da je glavno vprašanje, ki so o njem razpravljali, bilo tisto, ki se je nanašalo na sklenitev pakta prijateljstva in nenapadanja, ki naj bi kar najkonkretnije dodelal zblizanje med obema državama. Verjetno je, da se formula ne bo razlikovala od tiste, ki jo je navedla bolgarska vlada v svojem predlogu vsem svojim sosedam pri sklepanju balkanskega pakta. Bolgarski krogi sicer ne demantirajo te možnosti, le skrajno rezervirane se kažejo. Ta zapetost je pa razumljiva, in se zdi, da je pobuda zdej v rokah jugoslovanske vlade, ki ima obzirno voditi razgovore s podpisnicami balkanskega pakta, da dobi njihov pristanelek.

List »Republique« prinaša pod naslovom »Sprememba na Balkanu« daljši članek svojega diplomatskega dopisnika, v katerem pravi med drugim:

„Politika miru kneza-namestnika“

Jugoslovanska vlada je obvestila svoje zaveznice v Balkanski zvezi, da se pogaja za sklenitev neposrednega dogovora z Bolgarijo. Ta dogodek je

važen. Važen je najprej za Jugoslavijo, ki s tem okrepi politiko pomiritve, ki jo vodi od svojega prihoda na državno krmilo. Nj. kr. Vis. knez namestni k. Odkar je on na vladi, je znatno popravil politično razmerje svoje domovine najprej z Italijo, nato pa z Madžarsko. Če doda k temu še Bolgarijo, sme biti knez Pavle ponosen, da je sklenil mir z vsemi svojimi sosedi. Če ustvari nadalje še notranji mir z ureditvijo hrvatskega vprašanja, bo napravil veliko delo in znatno okreplil svojo državo. Ta stvar je tudi še splošne važnosti, ker utegne pomeniti pomemben preobrat v položaju na Balkanu. Nato navaja poročevalec lista zgodovino Balkanskega pakta in razloge, zaradi katerih Bolgarija ni hotela doslej pristopiti k temu paktu, ter omenja njene zahteve nasproti sosedama Jugoslaviji in Romuniji. Dogovor, ki se zdaj kuje med Bolgarijo in Jugoslavijo, utegne napraviti konec bolezenskemu stanju in dokončati pomiritev v enem izmed najbolj razburkanih delov Evrope.

Surovine ali — Španijo Nemški pogoji, da se umakne iz Španije

Berlin, 30. dec. b. Nemški državni kancelar Hitler se je snoči vrnil iz Berchtesgadena v Berlin ter se je udeležil danes pogreba nemškega generala von Seeckta. Popoldne je bila napovedana konferenca pri Hitlerju, ki so se je udeležili zunanji minister von Neurath, predsednik Reichsbanke dr. Schacht, maršal von Blomberg in general Göring.

Po informacijah z Londona je bila britanska vlada obveščena, da bi bila Nemčija pripravljena na rešitev španskega vprašanja tako, da bi se ta problem rešil mednarodnim potom in da bo povezan s problemom sirovin iz kolonij za Nemčijo. Zaradi tega španskega vprašanja ne bo mogoče rešiti brez realnih pogojev in niti Anglija, niti Francija ne bosta mogli spremeniti nemškega stališča.

V Španiji se ne sme ustanoviti boljševiški režim

Rim, 30. decembra. c. Zunanji minister grof Ciano je že snoči sprejel nemškega veleposlanika von Hassela in pa portugalskega veleposlanika v Rimu. Z obema se je pogovarjal o vsebini nemškega in italijanskega odgovora na noto francoske in angleške vlade glede pošiljanja prostovoljcev v Španijo. Na tem snočnem sestanku je bilo sklenjeno že naslednje:

Italija se bo v tem vprašanju točno držala sporazuma, ki je bil glede Španije dosežen meseca novembra v Berlinu, ko je bil tam grof Ciano. Torej Italija v pogajanjih z angleško vlado za sporazum v Sredozemskem morju ni prav nič spremenila svojega stališča glede problemov v Španiji. Dopolnje je bil pa pri Ciano zopet von Hassel in baje sta oba že sestavila besedilo skupnega odgovora nemške in italijanske vlade na noto Francije in Anglije. V tem odgovoru bi obe velesili pristali na to, da se s kontrolo prepreči potovanje prostovoljcev v Španijo. Ker pa so zadnji čas rdeči prostovoljci znatno zboljšali položaj madridske vlade, mora imeti dogovor o prostovoljcih retroaktivno moč, to se pravi, da bi se iz Španije morali vrniti prostovoljci, ki so že tam. Glavna točka nemško-italijanskega dogovora pa bi bila, da se v Špani ijne sme ustalliti boljševiški režim. Velesile bi se morale izjaviti, da takega režima ne bi dopustile.

V Berlinu smatrajo, da je napočil za Nemčijo ugoden trenutek, da pove vse svoje končne zahteve. Če se tem zahtevam ugodí, se bo

Nemčija proglasila za zadovoljno državo, kakor je to storila Italija po zasedbi Abesinije.

O oprostitvi parnika »Palos« krožijo nasprotujoče si vesti. Po poročilu iz španskih nacionalističnih krogov je poveljnik križarke »Königsberg« poslal baskijski vladi ultimát, da mora ladjo brezpogojno v 24 urah izpustiti. Po drugi strani pa je baskijska vlada vztrajala pri svojem sklepu, ker smatra, da gre za kršitev mednarodnega prava. Parnik »Palos« je vendarle v določenem času zapustil Bilbao. Spremljala ga je križarka »Königsberg«.

Hinauski odgovor sovjetske Rusije

Pariz, 30. dec. b. »Echo de Paris« objavlja podrobnosti o sovjetskem odgovoru, ki je prispel včeraj v Pariz in London. Sovjeti v svoji noti najprej opozarjajo na veliko nevarnost, ki bi mogla nastati zaradi tega, ker posamezne države pošiljajo v Španijo prostovoljce. Sovjeti posebno poudarjajo v svoji noti, da je Nemčija poslala dve svoji diviziji na pomoč generalu Francu. Kljub vsemu temu pa je sovjetska vlada pripravljena v cilju ohranitve miru sprejeti angleško-francoski predlog pod pogojem, da to storijo tudi ostale države in da se osnuje strogi kontrolni sistem. Diplomatski predstavniki interesiranih vlad v Španiji naj bi dobili takoj nalog, da nemudoma uradno obvestijo svoje vlade o prihodu inozemskih vojakov in dobrovoljcev, interesirane vlade pa se morajo obvezati, da bodo sprejeta poročila takoj objavile. Končno poudarja sovjetska vlada v svoji noti, da mora sporazum o poostreni kontroli stopiti v najkrajšem času v veljavo.

«Petit Parisien» komentira sovjetsko noto takole: Zelo dobro je, da je sovjetska Rusija odgovorila kot prva ugodno na angleško-francoski predlog, saj je bila tudi sovjetska Rusija prva, ki je dala slab primer ljudske pomoči za špansko rdečo vlado. Razen tega je povzročila v mednarodnih krogih bojazen, da namerava osnovati neke vrste sovjetski režim v Španiji. Zaradi tega je bilo potrebno, da sovjetska Rusija očisti svojo vest in izbrisi neugoden vtis, ki ga je napravila s svojim prejšnjim početjem.

Horthy v Berlin

Budimpešta, 30. decembra. AA. (Stefani) Nemški poslanik na Dunaju von Papen, ki je bil nekaj dni gost na lovu madjarskega kraljevega namestnika Horthyja, je odpotoval iz Budimpešte. Čeprav je bilo prebivanje Papena na Madjarskem neuradno, pravijo, da se je sestel z madjarskim zunanjim ministrom Kanyo in z notranjim ministrom Kozmom, ki se je nedavno tega vrnil z uradnega obiska v Berlinu. V tukašnjih diplomatskih krogih poudarjajo, da se je nemški poslanik pri ti priliki razgovarjal z madjarskimi ministri o vprašanjih obeh držav, zanimal se je pa tudi za nemške manjšine na Madjarskem. Govorili so tudi o morebitnem potovanju Horthyja v Nemčijo.

Zmede v Kitaju

Sanghai, 30. dec. AA. (Havas) Iz nankinških krogov poročajo, da je maršal Cankajš sklenil odpotiti, čeprav centralni izvršni odbor ta njegov sklep odklanja. Cankajšek smatra, da je skot vodja narodne odgovore za zaroto maršala Čansuejliana.

Opozarjamo

na nove »Slovenčeve« telefonske številke

»Slovenec« ima odslej naslednje telefonske številke:

29-92
29-93
29-94
29-95
29-96

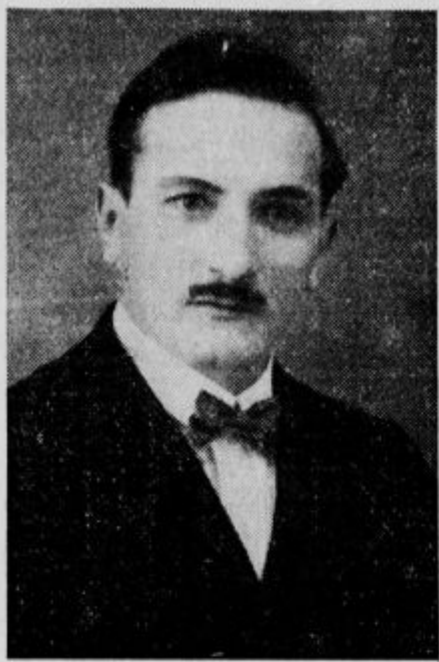
Številko 20-50 smo ukinili!

Na vsako izmed gornjih številk se bo oglašila hišna centrala, nakar povejte ime onega, s katerim želite govoriti. Prosimo Vas, da črtate v svojem telefonskem imeniku »Slovenčeve« številko 20-50.

velikimi slovesnostmi polagali na Kaabo. Preprogo bodo v pristanišču Džeddi sprejemali uradni zastopniki Ibn Saudove vlade in jo pod varstvom Ibn Saudove vojske prenesli v Meko, kjer bo egiptska delegacija gost kralja Ibn Sauda in arabskega naroda.

Toda mnogo bolj kot verski je važen politični sporazum, ki ga je dosegel arabski vladar, ker si je sedaj odprl možnost za zelo tesno politično zblizanje, ki je sploh predpogoj za vsako notranjearabsko zbiranje, odnosno za pravo, vse arabske države obsejajočo zvezo, o kateri sanjajo voditelji arabskih plemen, raztreseni po raznih državah. Za Ibn Sauda pa je ta sporazum morda tisti usodni korak, ki ga je pred desetimi leti zgrešil, ko je segal po kalifski časti in oblasti, ki se ji je sedaj pa tako zelo približal. Kajti tudi

Predsednik županske zveze

Na ustanovnem obnem zboru Županske zveze je bil izvoljen za predsednika župan iz Nevelj pri Kamniku g. Nande Novak, ki je bil že 5 let predsednik Županske zveze, od leta 1927 pa do njene razpusta. Takratna Županska zveza, v kateri je bil včlanjena večina slovenskih občin, je krepko zastopala koristi in težnje slovenskih občin, predsednik Nande Novak pa je s svojim delom dokazal, da je na svojem mestu cel mož. Zato ni nič čudnega, da so mu tudi zdaj naši župani zaupali to častno in odgovorno mesto.

Predsednik Županske zveze g. Nande Novak je že od leta 1921 župan v neveljski občini pri Kamniku s predsedkom poldruga leta, ko je bil razrešen kakor večina naših županov, ki so ostali zvesti voditelju dr. Korošcu. Leta 1927 je bil s pokojnim prof. Mazovcem in sedanjim lukovskim županom Pozničem izvoljen za oblastnega poslance.

Vsem je še v spominu govor, ki ga je imel g. Nande Novak kot predsednik Županske zveze v novembru 1930 v dvorani Uniona pred takratnim predsednikom vlade generalom Živkovičem. Ko so razni govorniki tekmovali v naštevjanju hvalnic o sposobnosti in državniški modrosti g. Živkoviča, je Nande Novak v krepkih izjavah, ki jih je ob radiu poslušala vsa Slovenija, s številkami dokazal preobremenjenost našega malega človeka, kmeta in obrtnika in povdaril, da ljudstvo ni tako zadovoljno, kakor bi morda sklepali iz veličastnih sprejemov, ki jih je bil deležen g. Živkovič na svoji poti po kranjskem in kamniškem okraju. H koncu se je zavzel za čast našega ljudstva in ga branil pred raznimi denuncijanti, češ da se pa triotizma ne sme meriti po vdanostnih izjavah in hvalnicah, ampak po delu na prosvetnem, socialnem in gospodarskem polju. Njegov govor je seveda zbudil velikansko ogorčenje, ker si je upal pred vso javnostjo povedati kakšno je resnično razpoloženje našega ljudstva in kaj ono pričakuje od predsednika vlade.

V letu 1932 je bil Nande Novak razrešen vseh funkcij, ker je odklonil vse ponudbe, da bi kandidiral za poslance v kamniškem okraju na Živkovičevi listi. Zapri so mu gostilno. Pa ni nič pomagalo. Pri občinskih volitvah leta 1933 so ga tri tedne pred volitvami poslali v konfinacijo v Maribor, ko pa bi ga na pritožbo morali izpustiti, so mu napravili znani proces po zakonu o zaščiti države. Pa vkljub vsemu je bil z ogromno večino izvoljen za župana v občini Kamnik-okolica.

Na takih močeh je v Sloveniji slonela politika dr. Korošca, zato ni nič čudnega, da je tako krepko prebredla vse viharje in ostala močnejša kakor kdaj prej.

Naše občine, okrnjene v svojih samoupravnih pravicah in obložene z vedno večjimi davčnimi in bremenimi so postavile na čelo nove Županske zveze s predsednikom Novakom in vsem odborom agilne moči, ki so nam zagotovilo, da bodo vneto zastopali koristi občin in da bodo zvesti čuvarji njihovih samoupravnih pravic.

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE
CELJE — LJUBLJANA — MARIBOR
OBRETNOST MERA ZA VLOGE ZNAŠA

DO 5%

ZA VLOGE IN OBRETI JAMČI
DRAVSKA BANOVINA Z VSEM
SVOJIM PREMOŽENJEM IN
VSO SVOJO DAVČNO MOČJO.

Reorganizacija mestnih uradov

Ljubljana, 30. decembra.

Velik trud je sedanjí mestni župan dr. Adlešič vložil v to, da reorganizira delo mestnih uradov, ter je v tem oziru dosegel že do sedaj znatne uspehe. Zlasti občutijo to stranke, ki so se morale prej boriti z nepremagljivimi birokratskimi težavami, medtem ko je sedaj poslovanje s strankami znatno olajšano, posebno pa je olajšano ekspeditivno delo posameznih uradov in tudi medsebojno uradovanje. Dogajalo se je, da je včasih kakšen spis romal od enega magistratnega urada do drugega po cele tedne in je dostikrat padel tudi v pozabljenje ali v zamudo. Sredi tega meseca pa se je sestala komisija za reorganizacijo mestnih uradov, podjetij in zavodov pod vodstvom načelnika dr. Letnerja, katere so se udeležili vodje vseh pomembnih mestnih uradov in ustanov. Komisija je izdelala natančen načrt, kaj naj se v doseganju precej kompliciranem poslovanju mestnega magistrata opusti kot nepotrebno in zamudno in kaj naj se kot nujno potrebno obdrži. Komisija je ta načrt že izročila mestnemu županu dr. Adlešiču, ki ga je sprejel na znanje. Načrt te komisije pomenja sicer lep napredek v

Žarnice
Tungstam
D NITKA V DVOJNI VIJAČNICI

dajo več svetlobe - a ne porabijo več toka

† Prof. Fran Novak Oče slovenske stenografije umrl

Ljubljana, 30. decembra.

Slovenska kultura in z njo ves slovenski narod sta danes izgubila moža neprecenljivih kakovosti in nadvse zaslužnega javnega delavca gosp. gimnazijskega ravnatelja v. p. Frana Novaka, ki mu je bil že pred leti dan častni naslov, namreč »oče slovenske stenografije«. Pokojnik, ki je davi izdihnil, je po vsej pravici užival ugled v širokih vrstah naših vzgojnikov, njegovih bivših učencev in pa zlasti številnih vrst slovenskih stenografov. Vest o smrti Frana Novaka bo pretresla tudi slovenske in mednarodne stenografe, med katerimi je povsod užival velik ugled. Ravnatelj Fran Novak je še do te zime čvrsto hodil po Ljubljani ter užival sprehode in mu na videz ne bi nihče prisodil 80 let. Pred kratkim je Frana Novaka napadla bolezen, ki ji je po kratkem trpljenju davi v sanatoriju Leonišču podlegel.

Fran Novak se je rodil 22. oktobra 1856 v Mengšu. Gimnazijo je študiral v Ljubljani ter jo dokončal z odliko. Za svoj življenjski poklic si je izbral profesuro jezikov. Jezikoslovje je študiral na Dunaju. Na Dunaju je delil usodo slovenskega dijaka, ki študirajo tako rekoč brez groša v žepu in brez znatne podpore z doma ter jim je bila edina možnost vzdrževanja z zasebnim poukom. Pokojnik je poučeval na Dunaju v raznih plemenitaskih družinah, sam marljivo študiral jezikoslovje, vmes poučeval tudi na terezijanski akademiji, pri tem pa se je posvetil tudi stenografiji kot eden med prvimi Slovenci. Napravil je izpit iz nemške stenografije.

Leta 1886. je nastopil službo na ljubljanski gimnaziji, kjer je poučeval poleg svojih predmetov tudi stenografijo. Leta 1890 je bil premeščen v Novo mesto, kjer je poučeval nemško stenografijo. Tam je že pričel graditi temelj slovenski stenografiji. Svoje delo je v kratkem času toliko dopolnil, da je mogel že v šolskem letu 1893—94 poučevati slovensko stenografijo. Že leta 1894 je uredil po abecedi »samoznake in okrajšave v slovenski stenografiji«. Priredil je nad 1800 samoznakov.

Leta 1894 je bil prestavljen v Kranj, kjer je nadaljeval svoje delo. V izvestih kranjske gimnazije je priobčil debato stenografsko pismo in sicer leta 1896 in 1897. Nepristano je skoraj ves svoj trud, ki mu je ostal od rednega pouka, posvetil napredku slovenske stenografije. Zbiral je in premisljal je znake, popravljal in izboljševal svoj načrt slovenske stenografije, dokler ni dovršil svojega življenjskega dela.

Leta 1900 je bil Fran Novak nameščen za profesorja na sedanji klasični gimnaziji. To leto je tudi izdal prvi del svoje stenografije, namreč korespondenčno pismo. Avtografsko izdajo prve izdaje korespondenčnega pisma je napravil prof. Josip Mach iz Kraljičnega dvorca, drugo izdajo,

ki je izšla 1910, je napravil Novak sam, tretjo, ki je izšla leta 1916 Karl Blachar, lektor stenografije na češki univerzi v Pragi, četrto iz leta 1921, pa je avtografiral prof. Osana v Ljubljani. Drugi del »Slovenske stenografije«, to je debato pismo, je prof. Novak izdal leta 1901 v avtografiji Macha. Drugo izdajo leta 1922 pa je avtografiral prof. Osana v Ljubljani. Prof. Novak je bil za svoje življenjsko delo usposobljen kakor nalašč. Študiral je zelo marljivo ter je poznal svoj jezik do vseh podrobnosti. Češki in nemški strokovnjaki so izjavili, da tako vnetega in popolnega dela nimajo drugi narodi. Za njegove zasluge ga je znanstveni stenografski odbor v Pragi imenoval za dopisujočega člana.

Ne samo kot ustanovitelj slovenske stenografije, temveč tudi kot človek, kot zaveden Slovenec in kot vzoren katoliški mož, ki se je redno udeleževal službe božje, je prof. Novak užival splošno spoštovanje. Leta 1917 je bil imenovan za ravnatelja klasične gimnazije ter je ostal tam do leta 1924, ko je bil upokojen.

Zapušča soprogo Antonijo in dva sinova, ki sta oba v uglednih življenjskih položajih. Nepozabnega in za slovenski narod zaslužnega pokojnika bomo spemirali na novega leta dan ob 2 popoldne izpred mrtvašnice Leonišča na njegovo zadnje počivališče. Franu Novaku slava! Njegovi duši naj sveti večna luč, žalujemo naše iskreno sožalje!

Božične prireditve Slomškove družbe

V torek, 29. decembra ob 8 zjutraj se je nadaljeval program. Predsednik je pozdravil prosvetnega šefa dr. Lovro Sušnika, nadalje je pozdravil g. min. v. p. prof. I. Vesenjak in ga prosil, da začne s predavanjem: »Učitelj vzgojitelj malega človeka«. Uvodoma poudari predavatelj, da nima glede svojega dela, ki ga je vršil kot prof. in vzgojitelj učiteljev pa do danes glede vzgoje ničesar preklatic, le malo dodatni, kar so prinesle s seboj razmere in razvoj časa. Učitelj prav res ne more drugega biti, kakor vzgojitelj. Umevno je, da je vzgojitelj malega človeka, to je ljudstva, slovenskega ljudstva, ki je vse skromno, dobro in ukaželjno. Vse to delo sloni na velikem izreku sv. Janeza: »Ljubite se med seboj«. Prva zahteva vse vzgoje naj bi bila: Nazaj k naravi, nazaj iz umetničene vzgoje k pristni domači vzgoji! Nazaj k našemu slovenskemu ljudstvu! Odkar se je učiteljsvo navzelo laži-liberalizma, je postalo ljudstvu tuje. Člani Slomškove družbe izpovedujejo javno: Brez krščanske etike ni pravega krščanskega pedagoga. Harmonija v tem vsem je v našem Slomšku. On je bil res vzgojitelj slovenskega naroda. Učitelj biti, se pravi: ljudstvu služiti z ljubeznijo in razumom! V ljudskem občestvu se mora čutili kot član, ničesar smešiti in zaničevati, kar je nerazvitega v Ljudstvu. Spoštovanje je treba v prvi vrsti moralno krepost! Več spoštovanja zasluži preprosti čistilec kanalov in cest, ki v potu svojega obraza služi svoj kruh, kakor pa bogatnik, ki za svoje bogastvo ni niti mignil s prstom. To je namreč važno, da se ne dá vzgojitelj prestlepti od vnanjega bogastva. Mnogo metod imamo, a katera je prava? Vsak večer, ko si čisto sam, pobeskaš po kotičkih svoje duše in se vprašaj, ali nisi morebiti dolžnost zanemarjal, komurkoli škodoval? Skleni: vsaj škodovati nečem, če že koristi ne morem. Da smo Kristusovi in Slomškovi učenci, se ne smemo ustrašiti tudi žrtve, ki je potrebna. Daritev narodu, domovini, Bogu!

Po krajši debati se je predsednik s poslušalci vred predavatelju iskreno zahvalil.

Drugo predavanje je imela prof. E. Deisinger: »Socialni problem v svoji duhovni iztočnici«. Uvodoma je poudarila, da je vse to, kar bo povedala, doživela sama, ko je dolgo kot brezposelna čakala na službo. Podala je zgodovino socialnega problema skoraj vseh ljudstev in narodov ter ugotovila, da ni to nekaj novega, ampak se je pojavljal v vseh dobah človeške družbe. V zadnjih časih je bolj viden, ker so se vedno bolj očitno pojavile socialne krivice. Elementarni studenec za rešitev tega vprašanja je religija, saj vemo, da je Kristus rešil ta problem, ko je rekel: »Iščite

olajšanje birokratizma na mestnem magistratu, toda župan dr. Adlešič bo moral pokazati še vedno dosti energije, preden bo ukoreninjeni in kozerativni birokratizem na mestnem magistratu do kraja odstranil tako, da bo imelo ljubljansko prebivalstvo res občutek, da je magistrat zaradi njega in ne ono zaradi magistrata.

pri pridobivanju privržencev. Deloma je to idejna stran, katere se oprimejo le oni z višjo inteligenco, in pa izrabljanje gospodarskega sistema, katero sredstvo izrabljajo delovni sloji. Za eno kakor za drugo so tla pripravljena, ker je družabni red tak. V tretjem delu je opisal boj, ki ga vodi svet s komunizmom. Pravi nasprotnik komunizma je samo krščanstvo. Ker je krščanstvo že bojevalo boj z materijalizmom od njegovega obstoja, je naravno, da se bori zoper njegovo dete — komunizem. Komunizem organizira vse tisto, kar je negativnega v človeku. Kar smatra katoličanstvo za nedovoljeno, za greh, za slabo, to povzdiguje komunizem kot dovoljeno, kot krepost, kot dobro. Je pa to tisti nevarni duh, ki je že prvemu človeku in še celo angelom narekoval odpor: »Ne bom služil!« Pozitivnost katoličanstva in krščanske vzgoje je tisto, kar nam je v boju proti komunizmu najvažnejše orožje. Ko je človek 20, 25 let star, je že prepozno. Katoliški učitelji naj se zlasti v pošolski dobi žrtvujejo za mladino, kajti ljudska prosveta nujno potrebuje te pomoči. Vsi pa moramo imeti zaupanje v svoj nauk in v svoj koncept življenja. Umevno, da se je po tem predavanju vnela najživahnejša debata, pri kateri so, lahko rečemo, vsi sodelovali. Rezultat je bil ugotovitev, da je najprej treba ustvariti dušo.

Rusova predlaga, da je v to svrhu nujno potrebno posebno predavanje o KA, ki ima prav ta namen. Iz tega bi se gotovo izcimile razne zahteve in predlogi, ki bi jih moglo in moralo vršiti katoliško učiteljsvo.

Naslednje predavanje je imel tov. I. Majhen »Učiteljski pokret na vasi«. Podal je sliko dosedanjega dela v tej smeri in pokazal tudi nedostatke, ki bi utegnili iz takega samo zunanega dela nastati. Navaja potem tudi vse, kar se da v tem oziru napraviti, da bi imel tak pokret res tiste uspehe, kakor jih po pravici smemo pričakovati. Po kaže tudi na par primerih, da je tudi v tem pokretu nujna potreba svetovno nazorni poudarek, kajti materialistično in zgolj zunanje delo, ki seveda ne more biti izven šole in izven družbe, ampak prav v njih, zajame bodisi mladino, bodisi odrasle, prav od tiste strani, ki jo poudarja, pa bodisi, da je pozitivna ali negativna. Kot katoliški vzgojitelj pa ne moremo in ne smemo dati prednosti negativnemu, ampak izključno le pozitivnemu. K temu delu nas kličejo tudi papeške okrožnice zadnjih časov, ki izkazuje vse v željo, naj zavladajo resnica, pravica in bratska ljubezen povsod.

Zadnje predavanje je imel J. Tavželj »Kako naučimo podeželske pevce petja po notah«. V svojem res praktičnem predavanju je pokazal preizkušeno metodo, ki jo uporablja sam. Metoda je bila tako nova in prijetna, da smo si jo udeleženci napisali. Kljub temu pa smo naprotili predavatelja, naj objavi svoje predavanje v »Slovenskem učitelju«.

S tem predavanjem je bil izčrpan dnevni red. Predsednik se je iskreno zahvalil predavateljem, ki so radevolje prevzeli predavanja, pevcem, ki so sodelovali pri službi božji in na zabavnem delu, odličnikom, ki so počastili te božične prireditve ter vse tovariše in tovarišice, ki so vztrajali vse dni polnoštevno na zborovanju, seveda tudi gostoljubnem frančiškanskemu samostanu. Ker so se tekom teh dni izrazile marsikateri želje glede nadaljnjih tečajev in dela v Slomškovi družbi in podružnicah, smemo upati na čim živahnejše delovanje. Vse delo pa naj vodi misel, da vršimo le svojo učiteljsko in vzgojiteljsko dolžnost, ako zastavimo vse svoje moči vzgoji mladine, izobrazbi naroda in bo tako čvrsta in močna naša domovina.

Srečno novo leto je voščil z besedami, ki dičijo vhod v gostoljubno dvorano frančiškanskega doma: Pax et bonum.

H koncu so zapeli zborovalci še slovensko in državno himno.

Polagoma se je izpraznjevala velika dvorana, ki je bila te dni tako živahno polna.

Vsakemu ni mogoče iti v kopališče, vendar
more vsak žrtvovati Din 100.— (20—25 velikih steklenic) ter mesec dni piti mesto druge vode našo znamenito
RADENSKO z rdečimi srci!

128.295 din za Pomožno akcijo v Mariboru

Maribor, 28. dec.

Zbiranje prispevkov za Pomožno akcijo prav lepo napreduje. Tudi letos se je pokazalo, da je bil apel mestnega župana dr. Juvana na dobro srce Mariborčanov uspešen in mu niso odrekli svoje pomoči. Dosedaj so zbrali Mariborčani skupaj že 128.295 din v gotovini. Od tega je darovala mariborska industrija skupno 85.000 din, vendar pa zbirka med industrijanci še ni zaključena, nekateri pa plačujejo obljubljene vsote tudi v obrokih. Meščani in večje trdke so zbrali dosedaj v gotovini 43.295 din. Tudi v meščanskih krogih še zbirka ni zaključena ter je znesek, ki so ga darovali do Božica, samo nekaj prvi obrok, ki se bo še nekajkrat povečal. Razven gotovine pa so prispevale mnoge trdke tudi v naturalijah znatne vrednosti. Vsa dosedaj nabrana sredstva, dasi so za Maribor prav znatna, pa jedva zadostujejo, da se najhujša beda med brezposelnimi družinami jedva sproti pobija. Na oskrbi Pomožne akcije je še vedno okrog 800 družin tako da je odvisno od javne dobrodelnosti nad 3000 Mariborčanov. Pomožna akcija jim daje zastoj prehrano v Ljudski kuhinji, povrh jim daje podpore še v obliki stannarine, obleke itd. 160 družinam očetom nudi Pomožna akcija podporo v obliki dela. S temi delavci se izvršuje sedaj kanalizacija Jezdarske ulice poleg tega pa se urejata Betnavska in Kacijanarjeva ulica.

Rdeči pekel v Valenciji

Največji francoski list »Petit Parisien« je objavil poročilo svojega posebnega dopisnika, ki bi bil moral v službi lista odpotovati v Valencijo in nato dalje v Madrid. To potovanje pa se je ponesrečilo, ker francoski častnikar ni mogel dalje iz Valencije. Rdeče oblasti so mu vsakršno nadaljnje potovanje preprečile. Sicer je pa le radi nastopa francoskega konzula ušel iz valencijskega pekla.

Več atentatov so vprizorili na častnikarja. Rdeče špansko poslaništvo v Parizu se zdaj radi tega opravičuje francoski vladi, češ, da so se bili zmotili v osebi.

Opisi francoskega častnikarja iz pekla v Valenciji so tem pomembnejši, ker so strogo nepristranski, saj je ta francoski list pisal o marksistih vedno jako dostojno. Francoski častnikar objavlja v svojem poročilu strahoten opis krvavega terorja rdečih morilcev v Valenciji. »Varnost« mesta je v rokah priganjavev revolucionarnega odbora, saj so nekdanje člane mestne policije že zdavnaj izdesetili. To »tajno« policijo tvorijo najrazličnejši

klateži in potepuhi. Fantiči, ki so komaj odrasli osnovni šoli, so zdaj za rablje v svojem mestu, kar so pa rajši, ko da bi odšli na bojišča.

Takole pravi francoski častnikar: »Vsi načelniki te, tako zvane policije, so sovjetski privadrovci, kakor so tudi že nekaj tednov vsa uradniška mesta v rokah sovjetskih Rusov, ki so jih nedavno poslali semkaj. Njih delovanje pa je: da nasilno tirajo ljudi iz bivališč; da jih v trumah obsojajo na smrt in da jih na najpodlejši način ubijajo. Ljudje, ki izvajajo ta grozotna dejanja, so večinoma anarhisti in njih posebno strokovništvo je to, da morijo, ne da bi pustili kake sledove za seboj. Vsak dan postrelijo v Valenciji 200 do 300 obsojencev; obsodba je izvršena v nekaj minutah. Ljudi aretirajo podnevi, umorijo jih pa ponoči. Tako ne odstranijo le političnih oseb, marveč precej časa tudi že zastopnike zmernih levitarjev in v najnovejšem času tudi pristaše vlade. Smrt preti zdaj celo vodilnim osebam vlade in predvsem guvernerju mesta Valencije. Če bo padel Madrid in če se bodo bele čete približale Valenciji, bodo vse te osebnosti brez dvoma spravili s sveta. Morišče

pa je na morskem obrežju, v nekdanj tako mirnem kopališču Saler.

Francoski častnikar pravi dalje, da se mu je le enkrat posrečilo priti tjakaj, a le v spremstvu francoskega konzula. Na svoje lastne oči je videl 160 mrtvih trupel iz zadnje noči: »Vsi so imeli prestreljen zatilnik. Njih lica so izražala grozo smrti in so bila radi strela strahotno izmaličena.«

»Oblasti« iz Valencije so kasneje častnikarju prepovedale iti dalje v Madrid. Kakor je potem zanesljivo zvedel, bi bil moral na željo revolucionarskega sodišča »spotoma izginiti«. Še tisto noč, preden se je odpeljal iz Valencije, so ga hoteli v hotelski sobi ubiti. Francoski konzul je moral slednjič osebno spremiti častnikarja na neko bojno ladjo, da mu je tako rešil življenje. Ko se je poslovil od uradnega zatsopnika »vlade«, mu je ta namignil, češ, kako mu zavida, da se sme vrniti na Francosko in solznih oči je dejal uradnik, da bo tudi njemu kaj kmalu napočila tista ura, ko se bo moral odpraviti na pot brez povratka — na pot v kopališče Saler...

V starosti 72 let je umrl znani ameriški častnikar Arthur Brisbane, ki je 39 let vodil časopisje Hearstovega koncerna. Bil je najbolje plačani urednik sveta, saj je na leto zaslužil po 200.000 dolarjev.

Mrtvi nemški general in odlični vojskovodja von Seeckt na mrtvaškem odru s častno stražo visokih častnikov.

Nemško bojno brodoge

Pravkar je izšla knjižica o vojnem brodoge raznih držav in zanimivi so podatki o nemški državi. Velik vpliv na nemško brodoge je imel tozadevni sporazum z Anglijo l. 1935. Na kratko so poglaviti podatki o nemškem vojnem brodoge:

1. Težke bojne ladje (9).

a) Nove (3): »Scharnhorst« in »Gneisenau« (ki so jo pravkar spustili v morje); 26.000 ton, 226 m dolga, 9/28 cm-terške in 12/15 cm-terške topove. Tretja, ki ima 35.000 ton je v delu.

b) Stare linijske ladje (3): »Hannover«, »Schleswig-Holstein«, »Schlesien« (že 30 let v rabi); 13.200 ton, 4/28 cm-terške topove; za moderno bojevanje neuporabne, so za vaje pomorščakov.

c) Oklopne ladje (3):

»Deutschland«, »Admiral Scheer«, »Admiral Graf Spee«, 10.000 ton, 6/28 cm-terških topov, 25 morskimi milij hitrosti. Te ladje, ki so jih zgradili po določbah verzajskega miru l. 1930 so posebnega tipa; vrsta med okornimi bojnimi ladjami in urnimi križarkami.

2. Križarke (9).

a) Težke križarke (3): 3 ladje po 10.000 ton z 8/20 cm-terškimi topovi.

b) Lahke križarke (6): 6 ladij z imeni mest, po 6000 ton, po določbah verzajskega miru.

3. Nosilka letal (1).

1 ladja, 19.250 ton, je še v delu. Še ena bo kmalu dograjena.

4. Torpedovke (30):

18 po 800 ton (6 jih je od 1911. leta); 12 modernih je v delu.

5. Rušilci (22):

22 rušilcev po 1625 do 1811 ton v delu; 5/12, 7 cm-terških topov, 8 torpednih cevi.

6. Podmornice (36):

32 jih je po 250 do 712 tonskih; 4 so v delu. Površno primerjanje z drugimi pomorskinimi silami je jako zanimivo. Angleška mornarica ima

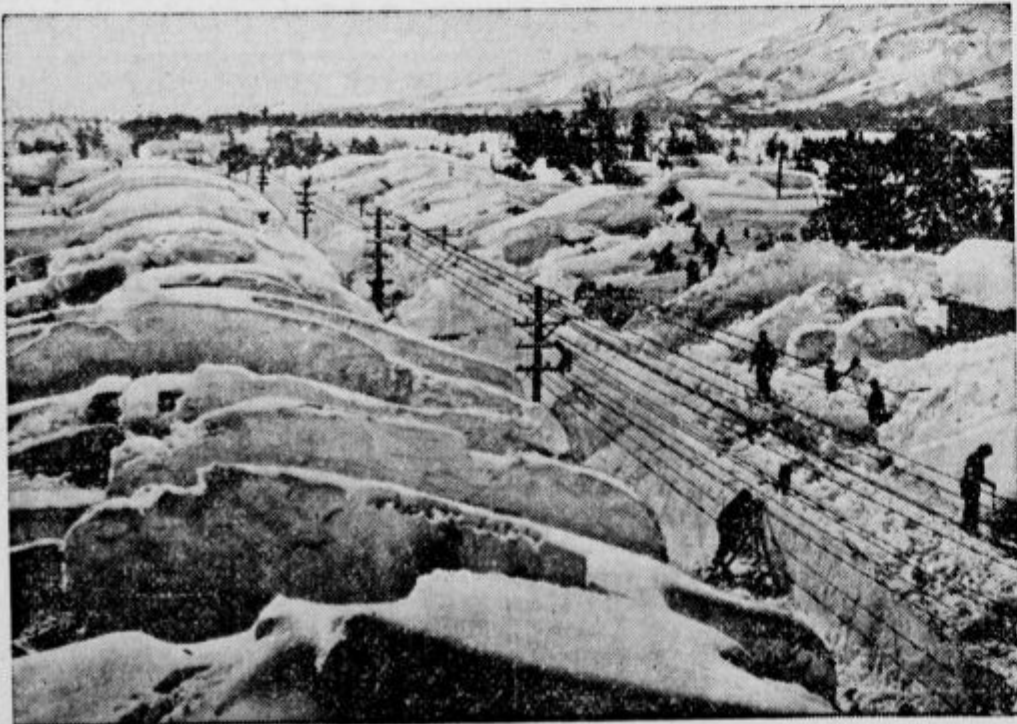
15 bojnih ladij ali križark. Dve sta v delu, ki pa ne bosta tako orjaški ko »Hood«, ki ima 42.000 ton. Obe bosta imeli po 35.000 tor in topove 38 ali 40, 6 cm. — Francija ima 6 bojnih ladij, vse so iz dobe pred vojno ali iz vojne dobe. Dvanajst so jih zdaj spustili v morje, 2 sta v delu. — Dve nosilki letal, 7 težkih in 10 lahkih križark izpopolnjujejo število večjih francoskih bojnih ladij. Francija ima pa še 88 podmornic, največ na svetu; a več jih ima sovjetska Rusija, le glede na tonažo je Francija v podmornicah malo močnejša od Sovjetije.

Spet se zemlja trese

Iz Tokija poročajo, da je bil 28. dec. t. l. precej hud potres na otoku Misima, ki je kakih 100 km severno od zahodnega dela japonskega velikega otoka Honda. Središče potresa je v Korejski cesti. Doslej so dobili eno mrtvo osebo, deset jih pa pogrešajo. Dve hiši sta se sesuli, a pet sto je težko poškodovanih. Bojijo se, da bo začel bruhati ognjenik Aihara, ki je že več dni zavil v črne oblake dima.

Morski volk diši po vijolicah?

Industrija dišav uporablja mimo rastlinskih snovi tudi živalske. Tako uporabljajo za dišave mošus in cibet iz živali. A ko so kemično preiskali morskega volka, so dognali, da vsebujejo jetra teh velikanskih rib neko olje, ki morejo dobiti iz njega posebno dišavo, ki je prav takšna ko vonj vijolice. Ker je prav lahko dobiti olje iz jeter morskega volka, ne bo nič nenavadnega, če bomo dobivali vonj po vijolicah iz — morja. Pa še nekaj: še do nedavnih let smo dejali, da je morski volk samo škodljiva, popolnoma neuporabna riba. Medtem pa smo se naučili, da izdelujemo iz njegove kože — usnje, iz mesa — ribjo moko in zdaj iz jeter — dišave. Pravijo celo, da je v njegovih jetrih nekakšen gumij — in mogoče bodo proizvajali iz njih celo gumij, ki ga je svet vedno bolj lačen.

Takada, majhno japonsko mesto otoka Nippon, je popolnoma zasneženo. Tu je večinoma po 2 m debel sneg, a tudi debelina 4 m ni redkost.

Juneau: Urad za ljudi, ki so izginili

Odkar so neizmerni peščeni viharji divjali po neskončnih pustinjah Amerike in so planili na polja, vrtove, pašnike in jih pogoltnili, iščejo štiri družine farmarjev novo domovanje. Pomikajo se, ko nekoč, ko so romali njih pradedje z volovsko vprego, proti severu. Ondi na severu je še dokaj zemlje, ondaj živi še prav malo ljudi. Tam na severu so še neizmerna polja in pašniki, neizmerni so glede na obseg in prav tako glede na samoto. Ta sever je: Aljaska.

Zlato je izvabilo neštete množice.

Ondi na severu je neko mesto mimo drugih manjših, ki že niso več pomembna, a ki so nekoč nekaj pomnila. To je bilo tedaj, ko je ljudi omamljalo zlato. Na severu, ob morju je to mesto, ime mu je Juneau. Le poredkoma, vendar redno vozijo parniki tjakaj iz Vancouvera in San Francisc. Juneau ni mesto, kakršna so sicer mesta; ima le lesene barake in kamnite zgradbe in ceste so obložene z deskami.

Kraj cest vidiš znake indijanske umetnosti; podobe živali in ljudi, vse na grobo izrezljano iz trdega lesa. Pred temi znaki so Indijanci nekoč slavili vrnitve z lova na kopnem ali z lova na ribe. — Razen tega je pa v tem mestu še nekaj, kar človeka preseneti, da obstane in ne verjame: To je hiša in na hiši majhna tabla z napisom: Urad za ljudi, ki so izginili. Izginili? Ali ne slišimo te besede tudi v velemestih Evrope in Amerike?

Steherno sled iščejo.

Ta urad je prav na koncu sveta in uraduje za mnoge in neštete ljudi, ki njih srce kopri po tem ali onem svojem ali znanem. Pisma prihajajo iz vseh krajev sveta, prošnja pisma za sporočila o možeh in mladeničih, ki so bili šli po zlato v Kloudike in so — izginili. Na vsako pismo odgovori ta urad, vsako osebo zasledujejo in iščejo. Kar posebne patrolje so, ki stikajo po svetu za izgubljeni. In kakor je čudno slišati, vendar se malokdaj zgodi, da bi kdaj ne našli kake sledi — tudi

po dvajsetih letih. Iščejo rudarje, lovce — može in sinove. Le majhen znak zadošča in čeprav so tiste pokrajine tako neskončne, vendar so bili doslej skoraj vsi izgubljeni tudi najdeni.

Eden je bil med njimi, poroča uradnik tega čudnega urada, ki se mu je bil svet priskutil in ki je bil odšel v divjino, da bi raziskoval rudnine, živalstvo, rastlinstvo in bi o tem napisal knjigo. Bival je zdaj tu zdaj tam in čez tri leta so ga slednjič našli v neki koči prav na severu, tik morja. Prav nejevoljen je bil, nejevoljen ker so ga motili in začudil se je, češ, kdo naj bi ga vendar iskal? Vendar se je mož otajal in postal človek, ki se je spomnil, da je še član človekov. In se je nato povrnil domov, saj je občutil skrb matere, ki ga je dala iskati.

Mnogo so jih našli. Mnogi so spremenili svoj poklic. Nekateri so ostali kot iskanci zlata, nekateri so izkopavali rude; drugi so polagali pasti za lisice. Na stolne, na tisoče jih je. In vsi so mislili, da so izgubljeni, da so izginili in vendar so bili še povezani s svetom.

To so ceste, ki vodijo na sever in ki jih iznenada ni več. Vzdušje teh cest so sredi divjin goščišča.

Poizvedbe pri »majki Anki«.

Eno teh gostišč je last »majke Anke« in ta majka ne pozna samo vseh gostov, marveč se jih še leta zatem spominja. In malo bolj proti severu živi duhovnik, ki se je ondaj utaboril in je prijatelj ljudi in živali. Nikoli mu ni dolgčas, saj je življenja povsod dovolj in kjer je življenje, ondaj je tudi delo.

Čudovit kraj je mesto in pristanišče Juneau. Tu je mnogo usod zagrebenih, ki se pa nekega dne mahoma dvignejo na dan. Koliko človeških usod je tu, ljudi vseh narodov, vseh jezikov! Tu ima samo življenje besedo! Kako je človek pač velik, da vzame nase vsakršno breme in pomanjkanje le zato, da bi družino rešil pogube in ki vse spet začne iznova, če mu prirodne sile uničijo večletni trud in delo!

Gibraltar za Ceuto? Znani angleški viceadmiral Osborne je jako v dvomih, ali bi imela trdnjava Gibraltar kak pomen za Anglijo v dobi moderne bojevanja. Gibraltar, ki bi ga mogli Spanci trajno obstreljevati ali ga s francosko-maroško plati obmetavati z letalskimi bombami, bi moral kot pristanišče angleškega brodoge odpasti. Zato predlaga, naj Angleži zamenjajo Gibraltar za Ceuto, ki je na afriški strani in je manj ranljiva in dovolj obsežna, da bi bilo ondaj tudi letališče, za kar na Gibraltarju ni prostora. Ta zamisel bi bila uporabljiva v primeru kake vojne med Spanijo in Anglijo, vendar je Angleži, ki bi z Gibraltarjem vendarle izgubili ključ za v Sredozemsko morje, brez dvoma ne bodo uresničili.

Odkod ženitna ponudba

Prvi častnikar, ki se je domislil, da razširi blagovni trg v ineratnem delu še z osebnim trgov, je bil Nemec Justus Möser. Möser je mislil, da je skoval imeniten dvopit ko je v nekem svojem članku l. 1747. predlagal, naj bi listi namesto seznama mrtvih objavljali imena tistih samskih oseb, ki se menijo še poročiti. Pisec, ki ni mogel vnaprej videti strahotnega izrabljanja v uresničenju svojega načrta, se je celo sam potrudil, da je napisal za zgled nekaj takih ponudb. Na primer tole:

»Pri Iksu Ipsilonu je oče dal v komisijo svojo hčer, ki je izmed 13 otrok najstarejša. Ona je lepa, ima lepo postavo in še lepšo vzgojo. Je pametna, a malo bolj dovipna. Ima dosti živahnosti in ne več zahrbtnosti, kakor je prav, da se more v družbi dostojno gibati. Namesto dote pa hoče oče prepisati nanjo ves svoj ugled. Bodoči zakonski mož ne sme imeti več ko 26 let, mora

imeti za seboj že tri leta učne dobe kakega posetva in mora biti zmožen, da bo vodil kmetijo in njegovo hčer. Imeti mora srednje veliko premoženje za začetek in pamet, ki je zmožna financ. Mimogrede se zahteva tudi pravšna zunanost. Če je priročen, pameten, pošten, skromen in lepo vzgojen, mu ne bo škodilo; če pa vse to ni, pa tudi ne bo zamere.«

Koliko prijetnega dovtipa je v teh besedah, kako je vse pošteno mišljeno, kako so imeli tedaj še tisto svetopisemsko ženo v mislih, kako so se jim stidile izmaličene hvalnice. Tedaj niso bili ljudje še tako omdelni, kot so danes, ko iščejo »inteligentno tovarišico za sankanje«, ali »plavaloso prijateljico za na izlete«, pa se jim vendarle ni treba bati, da bi bili radi svojih izrazov, kot »Rubensova figura« ali »srčkana punčka« ali »ne manj ko 1 m 70 cm« in podobno —, javno zasmehovani in bičani. Ubogi Möser si pač ne bi bil nikoli mislil, da se bo neposrečeni nered v erotiki nekega dne izmaličil v tiskano ponaredbo neločljivega zakona in da se bo časopisje tako daleč spozabilo, da bo za ceneno ljubzensko tržišče! Kako so bili ljudje v »razuzdanem« 18. stoletju dosti bolj moralni ko njih potomci v 20. stoletju, ko se je pojmovanje o zakonu tako izmaličilo, da jim je »parjenje« in zakonska zvestoba enega in istega pomena.

V mestecu je prišel cirkus. Največja senzacija je bila kletka, kjer sta bila tiger in ovca.

»Ali se ta dva nikoli ne spričkata?« je nekdo vprašal.

»Malokdaj,« je odvrnil hlevar, »in če se kdaj, tedaj traja precej le nekaj minut.«

»In potem?«

»Potem — kupimo drugo ovco!«

»Nekaj praktičnega za gospo soprogo? Ali je lahko kaj električnega?«

Mož: »Najboljše — — — Mogoče imate kak električni stol?«

★

»Gospodična! Ni prav, da sem zaprt, ko je pa moj oče nalogo narobe naredil!«

*** KINO ***
TEL 22-21 UNION
 Zabavna dunajska opereta humorja in smeja
Na veselem Dunaju
 Magda Schneider, Wolf Albach Betty, Leo Slezak, Adele Sandrock
 Zadnji predstavi, ki se prične topot izjemno ob 21. uri, je priključen poster in zabaven silvesterski spored!

TEL 27-30 SLOGA
 Najboljša burka sezone. V glavni vlogi
HANS MOSER
Kdo nori?
TEL 21-24 MATICA
 Premiera najnovejšega in najlepšega filma
MARLENE DIETRICH
Hrepenenje Kot partner Gary Cooper
 Predstave ob 16.19. in 21. uri

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 31. decembra: 12 Slovenske pesmi (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13. Čas, spored, obvestila — 13.15 Vredni in polke (plošče) — 14 Vreme, borja — 15.30 Delovni (plošče) — 18.40 Slovenska za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Šolsko predavanje — 19.50 Plošče — 20 Popoprana inventura 1936. — Hudomušen pretres arhiva in kronike naših oddaj v potakajočem letu. Besedilo sestavili Jožek in Ježek ter Ivan Rob. Izvajajo člani rad. igr. družine. Vmes plošče — 22 Čas, vreme, poročila, spored 22.15 Cetrtaške točke (plošče) — 22.30 Vesel pohod v novo leto 1937. V pisanem sprevedu nas popeljejo vnanj: Radijski orkester — Kmečki trio — Adamčev jazz — kvartet za narodne pesmi: Polška Zupanova, M. Strunkelj — Verbečeva — g. Jean Frenel — g. Tone Petrovič, dalje Svetoz. Banovec, Miroslav Premlj, Akademski pevski kvartet — Jožek in Ježek — potem Rihard Urban — Peregrin Pajek in drugi člani in članice radijske igralske družine, naposled pa še Foxl. Anketon, novosti. Oddaja se prenaša iz velike undon- skot žvornje. Konec sporeda ob 0.30 uri.

Drugi programi

Cetrtek, 31. decembra: Belgrad: 20 Violončelo — 21.30 Havajske kitare — 21.45 Humorištni časopis — 22.30 Narodna in plesna glasba — Zagreb: 24 Opereta 22 Silvestrov večer — 24 Plesna glasba — Dunaj: 19.15 Singsli 1929—1931 — 21 Silvestrovo — 0.05 Pester koncert — 20.10 Opereta in plesna glasba — Rim-Bari: 20.40 Izbrana glasba — 21.30 Igra — 22.40 Plesna glasba — Praga: 19.10 Plesna glasba — 20 Pester koncert — 21.15 Film 1936 — 22.30 Silvestrovanje — 23.30 Zabavni koncert — 0.30 Plesna glasba — Varšava: 19.00 Opereta — 21.00 Silvestrovo — 0.30 Plesna glasba — Vratilava-Lipka: 20.00 Sudetski večer — Ostale nemške postaje imajo ob 20.00 različna silvestrovanja.

Ne samo čaj....
„Naš čaj“
 je najboljša domača zeliščna krepliva pijača.
 NAŠ ČAJ dobite v spec. trgovinah.
KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI.

Staro železo

stare kovine: baker, cink, medenino itd.
 kupujejo po najvišjih dnevnih cenah
Strojne tovarne in livarne d.d., Ljubljana

širite katoliško časopisje!

Barclay:

Rožni venec

Roman.

Jana je za trenutek pomislila, potem pa rekla: »Zelo se moram premagovati, da pojem pred takšnim poslušalstvom. Dal, kakor bi razgaljala svojo notranjost pred ljudmi, se mi zdi, in tega si čisto nič ne želim. Po moji sodbi ni na svetu nič, kar bi drugim tako zelo razodevalo naše skrito notranje življenje ko godba. In Rožni venec štejemo se posebno med pesmi te vrste — vendar čutim, da se ne bom mogla nič tajiti. V tistih hipih bom pozabila na vse okrog sebe in bom položila vso svojo dušo v pesem. Tako me je bila naučila gospa Blanche, vsaka učiteljica v petju.«
 »Mislim, da je tako pri vsaki umetnosti,« je odvrnil Garth zamišljen »Ce me ženska sama, ki jo slikam ne navduši, se mi tudi slika ne posreči.«
 Jana se je nasmehnila. Garth je začel zdaj govoriti, kakor si je bila že v čas junega pogovora želela.
 »Ljubi Dal,« je rekla, »navdušujete se za toliko ženskih idealov, da se vaši stari prijatelji, ki vam hočejo dobro, že večkrat v skrbeh sprašujejo, ali bo to navdušenje obrodilo tudi kaj sadu?«
 »Ali ste tudi vi kakor vsi drugi, gospodična Champion?« se je zasmehal Garth. »Menite, da ne smem nikogar občudovati, ne da bi pri tem mislil na žene? Pričakoval bi bil od vas kaj boljšega.«
 »Vaši znanci so sklenili, da se morate oženiti,« je odvrnila Jana. »Sami ste na svetu in bi mogli dati ženi udoben dom. Seveda vemo vsi prav dobro, da mora biti vaša žena predvsem dovršeno lepa — drugače bi se je utegnili brž naveličati.«
 Garth je namrščil obrvi in pomolčal. Končno je spregovoril: »Lepota je nekaj vnanjega. Občudujem jo, kjer jo najdem, in miru mi ne da, dokler si je

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

1500 Din dobi
 tudi več, kdor mi pre-
 skrbi kakršnokoli službo.
 Sem samski, 30 let, trg.
 naobražen. Ponudbe na
 upravo »Slov.« pod »Ta-
 koj ali pozneje« 19100. a

Vsako službo sprejemem
 (potniško ne) star 30 let,
 samski, trgov. naobražen.
 Cenj. ponudbe na upravo
 »Slovenca« pod: »Delo
 iščem« št. 19112. (a)

Razno

Silvestrovanje
 na Kureščku!
 Avto vozi izpred Mest-
 nega doma ob 19. uri (7)
 danes zvečer. (r)

Gostilna pri Tičku
 na Gričku vabi na Silve-
 strov večer. Igra potujo-
 ča godba. Zjutraj svež
 golaž, kisl vampi, dobra
 stajerska vina in črnina.

Denar

Družabnika
 gostilničarja s kapitalom,
 za pension na Primorju,
 nedaleč od mesta, iščem.
 Ponudbe upravi »Sloven-
 ca« pod št. 19149. (d)

Al. Planinšek

lastnik trg. agenture za
 bančne in kreditne
 posle
 v Ljubljani, Beethovnova
 ulica 14-I. - Telefon 35-10
 vam izposluje
 vnovčenje terjatev in pri
 denarnih zavoj najku-
 lantneje takoj v gotovini

Kupimo

Starinske predmete
 kakor tudi dobro ohran-
 jene predmete, ki jih
 želite prodati, vzame v
 komisijско prodajo ali pa
 kupi »Pri Makedoncu« -
 Ljubljana, Kolodvorska
 ulica 30. (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje
 po najvišjih cenah
 CERNE, uvelit. Ljubljana
 Wolfova ulica št. 3.

Službo dobe

Samostojno kuharico
 iščem. Tattenbachova 6,
 Maribor. (b)

Vnajem

ISCEJO:
 Delavnico
 za mizarstvo iščem blizu
 glavnega kolodvora. Isto-
 tam kupim skobelnik (Ho-
 belbank). Ponudbe upra-
 vi »Slovenca« pod »Po-
 možni lokali« št. 19161.

ODDAJO:

Vinotoč
 v sredini mesta oddam v
 najem. Naslov v upravi
 »Slovenca« pod št. 19147. (n)

SOBE

Manjša soba
 opremljena, snažna, po-
 seben vhod, se odda. Bo-
 horičeva ulica 20-I, levo. (s)

Sostanovalca

sprejem takoj za 90 Din
 mesečno. Cegnar, Švabi-
 čeva 1, pritrilje. (s)

Auto-motor

Ce kočest hitro daleč priti,
 moraš avto si kupiti.
 Vse bi delal rad z
 motorjem?
 Glej, jaz z njim že davno
 orjem!

Autolimuzino

v boljšem stanju takoj
 kupim. Ponudbe na upra-
 vo lista pod št. 19080. f

Prodamo

Stroj za vrtanje
 eden stenski, eden prosti
 stoječ, teža ca. 1000 kg
 po komadu, dobro ohran-
 njena, primerna za kova-
 ča, ki razpolaga z vodno
 silo. Cena zelo ugodna.
 Ponudbe na: »Alpeko«,
 Ljubljana. (l)

Jaffa

pomaranče
 sladke kakor med, so pri-
 spele. Gospodarska zveza,
 Ljubljana, Tyrševa c. 29.

TINČEK IN TONČEK DOMA

243.

Vožnja je končana.

Po večtedenskem potovanju se je jadrnica, na kateri sta našla zavetje naša dva mlada junaka, brez vseh nezdod srečno približala domači obali.

Dečkoma je ob pogledu na rodno zemljo od veselja zaigralo v prsih sree.

Prišel je čas slovesa. Tinček je možko stisnil staremu pomorščaku roko in rekel:

»Še enkrat se vam prav lepo zahvaljujem za rešitev. Sprejmite v znak zahvale in kot skromno plačilo za vse, kar ste nama dobrega storili, najin splav. Ob nedeljah ga boste lahko uporabljali za izlete.«

»Dobro,« je prijazno pokimal stari pomorščak s sivo glavo. »Sprejem vajino darilo, da ga shranim za spomin. Pa se dobro imejta doma!«

Še enkrat so si krepko segli v roke, potem pa sta Tinček in Tonček stopila na suho zemljo in jo peš mahnila proti domu.

+

V neizmierni žalosti naznanjamo vsem, ki nas poznajo, da nas je dober mesec za našo ljubo mamo zapustila v tugi in boleti še njena sestra, naša zlata tetka, srčno dobra stara tetka, sestrična in svakinja, gospodična

Franja Ban

dne 29. decembra t. l. ob desetih zvečer po kratki, zelo mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere.

Pogreb naše nepozabne, dobre tetke bo na Silvestrovo ob pol štirih popoldne iz hiše žalosti, Poljanski nasip 16, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Trebnje, Wien, dne 30. decembra 1936.

Nečaki in nečakinje: Ana, Tone, Vinko Ravnikar, Boris, Ivo Ban, Pavla Jožnič roj. Ban — in ostalo sorodstvo.

nisem nekako prisvojil na platnu, potem mi je dovolj. Ko slikam žensko bitje, iščem dušo, toda po mojih izkušnjah se ta ne sklada vedno z ljubkim obrazom, gospodična Champion.

Jana ni nič odgovorila. Govoriti o drugih dušah, ni bila njena stvar.

»Doslje sem našel samo eno, kjer se, kakor se zdi, vnanja lepota ujema z notranjo dušo,« je nadaljeval Garth. »Jeseni, pravi, bom jo slikal.«

»In kdo je?« je vprašala Jana.

»Lady Brand.«

»Violeta!« je vzkliknila Jana. »Violeta vas je tako navdušila? Stvar se mi zdi skoro nevarna. Saj je vendar omožena!«

»Dobra moja tovarišica!« se je začudil Garth. »Kaj je že v tem primeru na tem, ali je omožena ali ne? V sončnem zlatu se kopajoča, s cvetličami posejana trata bi napravila name isti dojem. Komaj čakam, da jo bom slikal. Ko bom sliko dovršil in bo resnično odgovarjala izvirniku v njegovi neprimerljivi dražesti, bom zadovoljen. Doslje sem jo slikal samo po spominu, letos na jesen mi bo sedela.«

»Po spominu?« je ponovila Jana.

»Da, tako slikam pogosto. Samo da za hip vidim obraz, ki mi razodene tudi skritega notranjega človeka, ga utegnem še po tednih naslikati iz spomina. Tako je nastalo več mojih slik. Zame je lepota neke vrste bogoslужje.«

»Čudno bogoslужje,« je zmajala Jana z glavo.

»Zakaj?« je odvrnil Garth. »Vse resnično lepo prihaja od Boga in vodi k Bogu. Naletel sem nekoč na moža, ki je trdil, da pošilja bolezen hudiči. To mi nikakor ni hotelo v glavo, zakaj moja mati je svoja zadnja leta prebila v postelji, in moram vendar podpričati, da je njena bolezen bila mnogim v blagoslov in je proslavljala Boga. Kakor se mi upira misel, da je bolezen hudičevska, tako sem do dna srca uverjen,

da je vse lepo božji dar. Nikoli ni slabo lepo, kakor ni dobro nikoli grdo.«

Jana ga je smehlajaje se opazovala, ko je udobno sedel tam na stolu v žarki svetlobi gasnočega sonca — resnična posebljenost možke lepote. Zabavalo jo je, kako malo je mislil nase in nanjo, da je mogel z njo, najbolj nelepo žensko njegovega znanstva, govoriti tako prostodušno.

»Ali odrekate torej tistim, ki niso lepe na zunaj, tudi vso pravo notranjo lepoto, Dal?« je vprašala naposled.

»Če kdo ni lep, ne moremo o njem že zato trditi, da je grd,« je odgovoril Garth Dalmaine preprosto. »To sem spoznal, ko sem bil še prav majhen dečko. Šel sem nekoč z materjo v cerkev, da bi čul slovečega pridigarja. Ko sem ga uzrl, se mi je zazdelo, da nisem še nikdar videl takega grdega človeka. Zivo me je spominjal na gorilo in skoro sem se ga bal, ko je stopil pred nas. Bilo mi je, kakor da bi mož prav za prav moral biti za železno rešetko in bi mu mi metali orehe v kletko. Čim je pa spregovoril, se mi je obraz čisto spremenil. Zažarel je v svetem navdušenju, da se mi je zazdel kakor obraz angela. Potem ta pridigar zame ni bil nikoli več grd. Notranja lepota je tako sijala iz njega, da je ozarjala vso njegovo zunanost. Kakor sem bil še mlad, sem znal že takrat razločevati med nedostatom lepega in resnično grdim. Seveda niso bile njegove poteze slej nič manj lepe ko prej in trditelji res ne morem, da bi imel tega človeka rad vedno blizu sebe ali da bi mu z veseljem sedel dan za dnem pri mizi nasproti. Ali ta muka — kajti res bi bila zame muka — mi je bila itak prihranjena. Vendar mi je dogodek pokazal, da človek z lepo dušo ne more v resnici biti nikoli resnično grd — da, najbolj nelepe poteze postanejo lepe, če zažare v ljubezni božji in svetem navdušenju. Je to nekaj, na kar se vedno radi spominjamo.«

Celoletna naročnina na:
 Leposlovno in ljudsko knjižnico
 3 vezane knjige mesečno Din 11—
 Zbirko domačih pisateljev
 4 vezane knjige mesečno Din 9—
JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA